

РЕЦЕНЗИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ВИКТОРИЯ ДОНЕВА НА ТЕМА: „ГРУПОВА СПЛОТЕНОСТ, ЕФЕКТИВНОСТ И УДОВЛЕТВОРЕНОСТ В ОТБОРНИТЕ СПОРТОВЕ” ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

**РЕЦЕНЗЕНТ: ПРОФ. ТАТЯНА ЯНЧЕВА, ДН,
НСА “В. ЛЕВСКИ” - СОФИЯ**

Дисертационният труд на Виктория Донева е посветен на актуален и много важен за спортната практика проблем - групова сплотеност, ефективност и удовлетвореност в отборните спортове. В катедрата са защитени няколко дисертации с близка проблематика, но насочени към определен вид спорт. Настоящата дисертация представя резултати от наистина мащабно и задълбочено изследване на състезатели от 7 колективни спорта. Като се има предвид значимостта на темата – груповите процеси са съществени за спортния резултат, представеният дисертационен труд има значителна и теоретична, и практическа стойност.

Богатият спортносъстезателен опит на докторантката – дългогодишен състезател по футбол, неколнократен държавен шампион на Северна Македония и България, участник в редица международни турнири, както и желанието и за постоянно развитие и самоусъвършенстване, както в областта на футбола, така и в спортната психология, са безспорно добра предпоставка за разработване на сериозен дисертационен труд.

Предложената за разглеждане дисертация като цяло прави много добро впечатление – много задълбочена, логично подредена, добре структурирана, грамотно написана.

Трудът е в обем от 243 страници, включително приложенията.

В структурно отношение дисертацията напълно отговаря на изискванията за подобна разработка. Съдържанието е разпределено в Увод, три глави (Теоретична постановка на проблема; Методология и организация на изследването; Анализ и резултати от изследването), Обобщение на резултатите и Изводи и препоръки.

Докторантката се е съобразила напълно с отправената препоръка на вътрешното обсъждане.

Трудът е много богат – нагледен с 61 таблици и 55 фигури, които подпомагат възприемането на богатите емпирични данни.

Първа глава – Теоретични основи на изследването, е разработена в обем от 75 страници. Литературният обзор е изграден на основата на много богата литература – общо 222 литературни източника, 173 от които на латиница и 49 на кирилица. Представени са водещите концепции и постановки по проблема. Теоретичната част е добре логически построена и представя докторантката като изследовател с много добра ориентация и познаване на литературните източници. Подробно се анализират социално-психологическите аспекти на спортния отбор – характеристика на отборните спортове, лидерския стил, груповата сплотеност, колективната ефективност. В отделен параграф се анализират мотивационните детерминанти в отборните спортове – специфика на мотивацията в отборните спортове, целева ориентация, мотивационен климат, дългосрочна мотивация. Разгледан е проблемът за удовлетвореността от заниманията със спорт в спортните отбори.

Втората глава описва методологията и организацията на изследването. Разработена е подробно. Методиката е описана коректно, хипотезите, целта и задачите са формулирани ясно.

Впечатляващ е обектът на изследването – 365 ИЛ от 7 вида спорт. Обектът е представен подробно и коректно по:

- пол;
- възраст;
- вид спорт;
- спортен стаж;
- класиране;
- участие в различни по ранг състезания.

Методиката на изследване е напълно адекватна на целта и задачите и в съответствие с теоретичната постановка. Изследвани са: целевата ориентация към задачата и егото в спорта, възприетият мотивационен климат, дългосрочната мотивация, лидерството в спорта, колективната ефективност, груповата сплотеност и удовлетвореността на спортиста.

Организацията и методиката на изследването са подробно и коректно представени.

Трета глава предствява анализа на резултатите. Логично при толкова богата методика, данните са изключително богати и ценни за теорията и практиката. Анализът е направен много подробно, задълбочено и коректно. Използвани са адекватни статистически методи за обработка на данните.

Представените резултати и коректният анализ и интерпретация на данните могат в значителна степен да подпомогнат дейността на треньорите в колективните спортове.

Получените резултати потвърждават в голяма си част данните от литературата. Резултатите сочат, че доминира целевата ориентация към задачата и мотивационният климат, ориентиран към майсторство.

Резултатите от изследването на дългосрочната мотивация разкриват по-високи нива, в сравнение с други проучвания.

Водещи по отношение на лидерските стилове са субскалите тренировка и инструкции и позитивна обратна връзка. Получените резултати подкрепят установеното в сходни проучвания у нас и в чужбина.

Разкрити са високи нива на колективна ефективност, което може да се счита за добра предпоставка за високи резултати в спортносъстезателната дейност.

Установено е, че водещи по отношение на удовлетвореността от спортната дейност са тренировката и инструкциите и личното отношение на треньора към спортистите.

Направеното обобщение, както и изводите са добре формулирани и са логично следствие от получените резултати. Изведени са и пет препоръки, насочени към повишаване на удовлетвореността от заниманията със спорт.

Голяма част от получените резултати в дисертационния труд имат приносен характер, който според мен може да сведе до следното:

1. Проведено е мащабно научно изследване на груповата сплотеност, колективната ефективност, целевата ориентация, дългосрочната мотивация, лидерските стилове и удовлетвореността в седем отборни вида спорт.
2. Доказано е влиянието на целевата ориентация, мотивационния климат, дългосрочната мотивация, лидерския стил, колективната

ефективност и груповата сплотеност върху удовлетвореността от занимания със спорт при спортисти от колективни спортове.

3. Установени са различия при изследваните променливи по факторите пол, възраст, вид спорт, спортен стаж и квалификация.
4. Разкрити са взаимовръзките между изследваните психологически променливи.
5. Установено е, че ориентацията към задачата, мотивационният климат, ориентиран към майсторство, дългосрочната мотивация, лидерският стил, с изключение на авторитарния, колективната ефективност и груповата сплотеност влияят положително върху удовлетвореността от спортната дейност.

Докторантката е представила 3 свои публикации във връзка с дисертационния труд, които убеждават, че той е лично дело на докторанта.

Авторефератът адекватно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Процедурата по защитата е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ.

Докторантката е представила служебна бележка за липса на плагиатство.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Виктория Донева на тема „Групов сплотеност, ефективност и удовлетвореност в отборните спортове” е интересен и актуален като проблематика. Докторантката демонстрира много добра ориентация в проблема, висока професионална култура,

умения да анализира получените експериментални данни. Голяма част от резултатите имат приносен характер.

Като имам предвид качествата и приносите на представения дисертационен труд, неговата теоретична и практическа стойност, убедено предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да гласуват „ЗА“ присъждане на научната и образователна степен „доктор“ на Виктория Донева в професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Спортна психология“.

11.12.2023

Рецензент:

(проф. Т. Янчева, ДН)

REVIEW

OF THE DISSERTATION OF VICTORIA DONNEVA ON "GROUP COHESION, EFFICIENCY AND SATISFACTION IN TEAM SPORTS" FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION AND SCIENCE

**REVIEWER: PROF. TATIANA IANCHEVA, DSc
NATIONAL SPORTS ACADEMY "VASSIL LEVSKI"**

Victoria Doneva's dissertation is devoted to a current, very important problem for sports practice - group cohesion, efficiency and satisfaction in team sports. Several dissertations have been defended in the department with similar problems, but focused on a particular type of sport. This dissertation presents the results of a truly extensive and in-depth study of athletes from 7 collegiate sports. Considering the significance of the topic - group processes are essential to sporting outcome, the dissertation presented has considerable both theoretical and practical value.

The doctoral student's long sport-competition experience - several times state champion of North Macedonia and Bulgaria in football, participant in a number of international tournaments, as well as her desire for constant development of self-improvement, both in the field of football and sport psychology are undoubtedly a good prerequisite for the development of a serious dissertation.

The thesis offered for consideration makes a very good impression overall - very thorough, logically arranged, well-structured, literate.

The thesis is 243 pages long, including the appendices. Structurally, the thesis fully meets the requirements for such development.

The content is divided into Introduction, three chapters (Theoretical setting of the problem; Methodology and organization of the study; Analysis and results of the study), Summary of the results; Conclusions and recommendations.

The PhD student has fully complied with the recommendations made in the internal discussion.

The thesis is very richly illustrated with 61 tables and 55 figures to aid the perception of the rich empirical data.

The first chapter, Theoretical Foundations of the Study, is developed in 75 pages. The literature review is based on a very rich literature - a total of 222 literature sources, 173 of which are in Latin and 49 in Cyrillic. The leading concepts and formulations of the problem are presented. The theoretical part is well logically constructed and presents the PhD student as a researcher with very good orientation and knowledge of the literature sources. The socio-psychological aspects of sports team - characteristics of team sports, leadership style, group cohesiveness, and collective effectiveness are analyzed in detail. In a separate paragraph motivational determinants in team sports are analyzed - specificity of motivation in team sports, goal orientation, motivational climate, long-term motivation. The problem of satisfaction with sports activities in sports teams is considered.

The second chapter describes the methodology and organisation of the study. It is developed in detail, the methodology is described correctly, the aim and objectives are formulated clearly.

The object of the study is impressive - 365 IL from 7 sports. The object is presented in detail and correctly by:

- gender;
- age;

- type of sport;
- sports experience;
- classification;
- participation in competitions of different rank.

The research methodology is fully adequate to the aim and objectives and in line with the theoretical set-up. Task goal orientation and ego in sport, perceived motivational climate, long-term motivation, leadership in sport, collective efficacy, group cohesiveness and athlete satisfaction were investigated.

The organization and methodology of the study are detailed and correctly presented.

Chapter three presents the analysis of the results. Logically, with such a rich methodology, the data are extremely rich and valuable for theory and practice. The analysis is very detailed, thorough and correct. Adequate statistical methods have been used to process the data.

The results presented are valuable for both theory and practice and can greatly assist the activities of coaches in collegiate sports.

The obtained results confirm in large part the data from the literature. The results indicate that task goal orientation and mastery-oriented motivational climate dominate.

The results of the long-term motivation study revealed higher levels compared to other studies.

Leading in terms of leadership styles were the subscales of drill and instruction and positive feedback. The results support what has been found in similar studies.

High levels of collective performance have been found, which can be considered a good prerequisite for high performance in sport competition.

Training and instruction and the coach's personal attitude towards the athletes were found to be the leading factors in terms of satisfaction with sport performance.

The generalization made as well as the conclusions are logical consequence of the results obtained, well formulated. Five recommendations aimed at increasing satisfaction with sport participation are also outlined.

Many of the results obtained in this dissertation are of a contributory nature, which in my opinion can be reduced to the following:

1. Conducted a large-scale scientific study of group cohesion, collective efficacy, goal orientation, long-term motivation, leadership styles, and satisfaction in seven team sports.
2. The influence of goal orientation, motivational climate, long-term motivation, leadership styles, collective efficacy, and group cohesiveness on sport satisfaction in collegiate athletes has been demonstrated.
3. Differences were found in the variables studied on the factors of gender, age, sport type, sport experience and qualification.
4. The relationships between the studied psychological variables were revealed.
5. Task orientation, mastery-oriented motivational climate, long-term motivation, leadership style, with the exception of authoritarian style, collective efficacy, and group cohesiveness have been found to positively influence sport satisfaction.

The doctoral student has submitted 3 publications related to her dissertation, which convince that it is a personal work of the doctoral student.

The abstract adequately reflects the content of the thesis.

The protection procedure is in accordance with the requirements of the of the law.

The Ph.D. student has submitted a memo of no plagiarism.

IN CONCLUSION

Victoria Doneva's dissertation on "Group Cohesion, Effectiveness and Satisfaction in Team Sports" is interesting and topical in terms of issues. The doctoral candidate demonstrates very good orientation in the problem, high professional culture, skills to analyze the obtained experimental data. A large part of the results have a contributory character.

Taking into account the qualities and contributions of the presented dissertation, its theoretical and practical value, I confidently propose to the Honourable Members of the Scientific Jury to vote "FOR" the award of the scientific and educational degree "PhD" to Victoria Doneva in the professional field 7.6. Sport, Doctoral Program "Sport Psychology".

11.12.2023

Reviewer:

(Prof. T. Iancheva, DSc)

